

BRANDAFARIN JOURNAL OF MANAGEMENT

Volume No.: 3, Issue No.: 50, May 2024

P-ISSN: 2717-0683 , E-ISSN: 2783-3801

Investigation of unsourced and fake media news and future solutions

Abstract:

Fake news often has political dimensions, and some political currents consider the use of fake news to advance their goals as an absolute right. These news are in the form of false information and are designed in the form of propaganda to exert influence and political hegemony. This may even take the form of cyber warfare between governments. (A look at the history of the Cold War confirms that such operations are not considered very new. In this research, we try to expand Scientific and valid theories express the concept of education as one of the great challenges of life. The purpose of this research is to investigate the investigation of unsourced and fake media news and future solutions; Was. This research was conducted qualitatively and in a library. Relevant materials were extracted and collected from authentic books and scientific articles; then the concepts of fake news; Collected. Therefore, based on the findings of this research, it can be said that, in some cases, the spirit of economy overshadows the production and publication of fake news. Such news often entices the user to click, and data collection companies sell the collected data. They get enough income from user interests. Social networks and media companies, especially Facebook, benefit greatly from this approach because their entire business model depends on such data. Therefore, the phenomenon of fake news should be given serious attention from the perspective of the relationship with the scope of political economy, especially in the context of the Internet.

Keywords: news; unsourced and fake media; Ways to work ahead.

بررسی اخبار رسانه ای بدون منبع و جعلی و راه کارهای پیش رو

مهسا ریسی^۱

چکیده:

خبر جعلی غالباً ابعاد سیاسی دارد و برخی جریان‌های سیاسی، استفاده از اخبار جعلی را برای پیشبرد اهداف خود حق مسلم تلقی می‌کنند. این اخبار به شکل اطلاعات ناراست و در قالب تبلیغات برای اعمال نفوذ و هژمونی سیاسی طراحی می‌شوند. این امر ممکن است حتی شکلی از جنگ سایبری را بین دولت‌ها به خود بگیرد. (نگاهی به تاریخ جنگ سرد، مؤید آن است که عملیاتی این چنین، خیلی هم نوین محسوب نمی‌شوند. در این پژوهش سعی می‌شود با بسط نظریه‌های علمی و معتبر، مفهوم تربیت را به‌عنوان یکی از چالش‌های بزرگ زندگی بیان شود. هدف از انجام این تحقیق، بررسی بررسی اخبار رسانه ای بدون منبع و جعلی و راه کارهای پیش رو؛ بود. این تحقیق بصورت کیفی و کتابخانه ای صورت گرفت. مطالب مرتبط از کتب معتبر و مقالات علمی فیش برداری و جمع آوری شدند؛ سپس مفاهیم اخبار جعلی؛ گرد آوری شده است. بنابراین بر اساس مطالب بدست آمده از تحقیق حاضر، می‌توان چنین بیان داشت که، در برخی موارد، روح اقتصاد بر تولید و نشر اخبار جعلی سایه می‌افکند. این قبیل اخبار، غالباً کاربر را به کلیک کردن ترغیب می‌کنند و شرکت‌های جمع‌کننده اطلاعات، از طریق فروش اطلاعات جمع‌آوری شده حاصل از علاقه‌های کاربر، به درآمدهای مکفی دست می‌یابند. شبکه‌های اجتماعی و شرکت‌های رسانه‌ای، به‌ویژه فیس‌بوک، از این شیوه بسیار منتفع می‌شوند، چرا که مدل کلی کسب‌وکار آن‌ها وابسته به این قبیل داده‌هاست. لذا پدیده اخبار جعلی را باید از منظر رابطه با گستره اقتصاد سیاسی، به‌خصوص در بستر اینترنت، مورد توجه جدی قرار داد.

کلیدواژه‌ها: اخبار؛ رسانه ی بدون منبع و جعلی؛ راه کارهای پیش رو.

مقدمه:

بطور کلی اخبار جعلی اطلاعات نادرست یا گمراه کننده ای است که به عنوان خبر ارائه می شود. این نوع اخبار اغلب با هدف آسیب رساندن به اعتبار یک شخص یا نهاد یا کسب درآمد منتشر می شود. اگرچه اخبار نادرست همیشه در طول تاریخ منتشر شده، اما اصطلاح "اخبار جعلی" برای اولین بار در دهه 1890 استفاده شد. «اخبار جعلی» واژه‌ای است که در سال‌های اخیر، به ویژه در ارتباط با انتخابات و شرایط کرونا زیاد آن را شنیده ایم. با این حال، پدیده جدیدی نیست. اطلاعات نادرست، تبلیغات، فریب و... همگی مفاهیم شناخته شده‌ای برای مردم هستند. اخبار جعلی در برخی موارد می‌توانند برای دستکاری همه چیز از بازارهای سهام گرفته تا نظرات سیاسی و تصمیم گیری‌های مهم طراحی شوند. این نوع اخبار به ابزاری قدرتمند در مبارزات جهانی تبدیل شده که در انتخابات، اقتصاد و درگیری‌های ژئوپلیتیکی استفاده می‌شود. این نوع از اخبار و اطلاعات نادرست با هدف ضربه زدن به افراد، دولت ها، کشورها و نهادها منتشر می شوند. مثلاً در شرایط امروزی کشور ما شبکه‌های معاند فارسی زبان اخبار جعلی را با هدف تحریک مردم برای اغتشاش در کشور منتشر می کنند.

انواع اخبار جعلی: سایت کاسپراسکای، انواع مختلفی از اخبار جعلی را تعریف کرده که در زمان‌ها و شرایط متفاوت تولید و توسط ریان‌های جعلی منتشر می شوند.

کلیک طعمه: اخبار عجیب و غریب و تصاویر تحریف شده باعث کلیک بیشتر و اشتراک گذاری این نوع محتوا می شود Clickbait . به خبرهایی اشاره دارد که عمداً برای جذب بازدیدکنندگان بیشتر سایت ها و افزایش درآمد تبلیغاتی برای صاحبان آنها طراحی شده‌اند.

Email: Mahsa_reissi@yahoo.com

¹ - کارشناس ارشد علوم سیاسی

پروپاگاندا: این کلمه به اخبار و محتوای نادرست یا تحریف شده ای اشاره دارد که برای گمراه کردن مخاطبان و ترویج یک برنامه یا تفکر سیاسی یا دیدگاه مغرضانه نوشته شده است.

روزنامه نگاری بی کیفیت: گاهی اوقات، روزنامه نگاران وقت کافی ندارند تا تمام حقایق را قبل از انتشار بررسی کنند، که همین موضوع منجر به تبدیل اشتباهات واقعی به اخبار جعلی می شود.

سرفصل های گمراه کننده: گاهی ممکن است خبر یا محتوا به طور کلی درست باشد، اما از یک عنوان هیجان انگیز یا گمراه کننده برای ترغیب خوانندگان برای کلیک کردن روی آن استفاده شود. این موضوع می تواند منجر به ایجاد اخبار جعلی شود.

محتوای طنز: برخی از اخبار جعلی به منظور سرگرمی منتشر می شوند. به عنوان مثال، در داستان های طنز از کنایه یا اغراق برای شوخی با سوژه استفاده می شود. این خبرها سعی در گمراه کردن مخاطبان ندارند، زیرا قرار نیست جدی گرفته شوند. پس مطالب طنز، اخبار جعلی نیستند.

چگونگی کارکرد اخبار جعلی: اخبار جعلی اغلب از طریق وب سایت های خبری جعلی که در تلاش برای کسب اعتبار، اغلب از منابع خبری معتبر تقلید می کنند، منتشر می شود. طبق تحقیقات، رسانه های اجتماعی اطلاعات و ادعاهای نادرست را سریع تر از اخبار واقعی منتشر می کنند. اخبار جعلی به سرعت پخش می شوند زیرا معمولاً برای جلب توجه و جذب احساسات طراحی شده اند، به همین دلیل است که اغلب محتواهای عجیب و غریبی را ارائه می دهند که خشم یا ترس خواننده را برمی انگیزند. سایت کاسپراسکای با اشاره به اینکه ربات های رسانه های اجتماعی می توانند اخبار جعلی را منتشر کنند، نوشته: این پلتفرم ها بدون توجه به اعتبار منابع، مقالاتی را تولید و منتشر می کنند. ربات ها می توانند حساب های جعلی را به صورت آنلاین ایجاد کنند، سریعاً فالوئر بگیرند و شروع به انتشار اخبار جعلی کنند. اینگونه حساب ها با هدف انتشار این محتواها ایجاد می شوند. از دیگر انواع اخبار جعلی می توان اخبار به استفاده از Deepfakes اشاره کرد. اینها ویدئوهای جعلی هستند که با استفاده از نرم افزار دیجیتال، یادگیری ماشینی و تعویض چهره ایجاد می شوند. در این نوع ویدئوها تصاویر ترکیب می شوند تا فیلم جدیدی ایجاد کنند که رویدادها یا اقداماتی را نشان می دهد که هرگز واقعاً رخ نداده اند. نتایج می تواند بسیار قانع کننده باشد و تشخیص واقعیت و دروغ برای مخاطب دشوار است.

نحوه تشخیص اخبار جعلی: در شرایطی که روزانه هزاران خبر در شبکه های اجتماعی و رسانه ها منتشر می شوند، نکته مهم این است که بتوان اخبار جعلی را از اخبار و اطلاعات درست تشخیص داد. شاید از خود بپرسید که چگونه می توان اخبار جعلی را در فیس بوک و سایر سایت های رسانه های اجتماعی شناسایی کرد؟ چگونه از انتشار و اشتراک اخبار جعلی جلوگیری کنیم؟

بررسی اعتبار منبع خبر: آدرس صفحه مورد نظر را بررسی کنید. گاهی اوقات، سایت های خبری جعلی ممکن است در URL اشتباهات املائی داشته باشند یا از پسوندهای دامنه کمتری مانند "infonet" یا "offer". استفاده کنند. نکته دیگر در بررسی منبع خبر، توجه به خبرگزاری یا رسانه منتشر کننده خبر است. اینکه سایت یا منبع منتشر کننده خبر بین مردم محبوب است، به معنای دقیق بودن محتوای آن نیست. دیدگاه سایت یا منبع منتشر کننده خبر را بررسی کنید، برای اینکار می توانید بخش "درباره ما" را بخوانید.

درباره نویسنده مطلب تحقیق کنید: برخی از اخبار یا گزارش ها، نام نویسنده را نیز دارند. در مورد آنها تحقیق کنید تا ببینید آیا معتبر هستند یا خیر. به عنوان مثال، آیا نویسنده واقعی است، آیا شهرت خوبی دارد، آیا در مورد حوزه تخصصی خاص خودش می نویسد یا خیر. البته انگیزه نویسنده و پیشینه او را نیز در نظر بگیرید.

بررسی منابع دیگر: خبرگزاری های جهانی حرفه ای دستورالعمل های سرمقاله و منابع گسترده ای برای بررسی واقعیت دارند، بنابراین اگر آنها نیز این خبر خاص را منتشر کردند، این نشانه خوبی است. اگر به اخباری که خواندید شک دارد، تحقیق کنید آیا این خبر در سایر خبرگزاری ها یا رسانه های معتبر منتشر شده یا خیر؟ آیا منابع معتبر در خبر ذکر شده است؟

ذهنیت انتقادی خودتان را حفظ کنید: بسیاری از اخبار جعلی برای برانگیختن احساساتی مانند ترس یا عصبانیت نوشته می شوند. از خود بپرسید: چرا این داستان نوشته شده؟ آیا هدف یا تفکر خاصی را ترویج یا دنبال می کند؟ آیا سعی دارد من را وادار کند تا به سایت دیگری مراجعه کنم؟

بررسی حقایق و تاریخ انتشار: اخبار معتبر، حاوی حقایق زیادی مانند داده ها، آمار، نقل قول از کارشناسان و غیره است. گزارش‌هایی با اطلاعات نادرست اغلب حاوی تاریخ‌های نادرست یا جدول زمانی تغییر یافته هستند، بنابراین بهتر است بررسی کنید که مقاله چه زمانی منتشر شده است.

خواندن نظرات: حتی اگر مقاله یا ویدئو قانونی و درست باشد، نظرات که برای آن ثبت شده، ممکن است معتبر نباشند. اغلب پیوندها یا نظراتی که در پاسخ به محتوا ارسال می‌شوند، می‌توانند توسط ربات‌ها یا افرادی که برای قرار دادن اطلاعات گمراه‌کننده یا گیج‌کننده استخدام شده‌اند، به‌طور خودکار تولید شوند.

بررسی اعتبار تصاویر: بسیاری از اخبار جعلی از تصاویری استفاده می‌کنند که فتوشاپ شده یا از یک سایت غیر مرتبط گرفته شده‌اند. نشانه‌های احتمالی عبارتند از تاب داشتن تصویر (جایی که خطوط مستقیم در پس‌زمینه موج‌دار به نظر می‌رسند)، وجود سایه‌های عجیب، لبه‌های ناهموار یا رنگ‌های اغراق‌آمیز. برای اطمینان از واقعی بودن عکس، می‌توانید از ابزاری مانند جستجوی عکس معکوس گوگل استفاده کنید، این ابزار به شما نشان می‌دهد که آیا از همان تصویر در زمینه‌های دیگر استفاده شده یا خیر.

خطرات اخبار جعلی: مردم غالباً براساس آنچه در اخبار می‌خوانند، تصمیمات مهمی می‌گیرند. برای مثال، نحوه رای دادن در انتخابات یا درمان پزشکی در هنگام بیماری. به همین دلیل است که خواندن اخبار قابل اعتماد و دقیق بسیار مهم است. سایت کاسپر اسکای درباره خطراتی که ممکن است اخبار جعلی برای مخاطبان داشته باشد، نوشته: وقتی مردم نمی‌توانند بین اخبار واقعی و جعلی تمایز قائل شوند، باعث سردرگمی و سوء تفاهم در مورد مسائل مهم اجتماعی و سیاسی می‌شود. وقتی مردم نتوانند به چیزی که می‌بینند یا می‌خوانند اعتماد کنند، اعتماد کلی به منابع خبری قانونی تضعیف می‌شود. اخبار جعلی و گمراه‌کننده مربوط به درمان‌های پزشکی یا بیماری‌های مهم، مانند سرطان یا کرونا می‌تواند منجر به تصمیم‌گیری نادرست افراد در مورد سلامتی خودشان شود. بسیاری از اخبار جعلی برای تحریک و تشدید درگیری‌های اجتماعی تولید و منتشر شده‌اند. وقتی طرف‌های مختلف یک بحث دلایل خاص خود را داشته باشند، منجر به دو قطبی شدن بیشتر جامعه می‌شود و می‌تواند بر نتایج انتخابات یا کنش‌های اجتماعی تأثیر بگذارد. رسانه‌های اجتماعی خصوصاً در عصر حاضر که دسترسی همه مردم به اینترنت بسیار آسان تر از قبل شده، فضایی برای انتشار اطلاعات نادرست و اخبار جعلی هستند. سعی کنید در شرایط بحرانی اخبار را فقط از منابع قانونی و معتبر دنبال کنید و اگر در صحت خبری شک دارید، حتماً از راه‌های گفته شده استفاده کنید تا در دام اخبار جعلی و سودجویان نیوفتید.

چگونگی مبارزه با اخبار جعلی: شبکه‌های اجتماعی بهترین بستر برای گسترش شایعات و اخبار جعلی است. همین امر بهترین دلیل برای آن است که راه‌هایی را بیابیم که جلوی گسترش اخبار جعلی را بگیریم چرا که بعید است بتوان ذره‌ای از سرعت گسترش شبکه‌های اجتماعی در جوامع کاست. اخبار جعلی همه‌جا هستند. شاید حتی به توان ریشه‌ی اخبار جعلی و شایعات نادرست را به ابتدای تاریخ و از زمان شکل‌گیری جوامع اولیه برگرداند. هر زمان مردمی در کنار یکدیگر جمع شوند و نیاز به دریافت اطلاعات از اتفاقات پیرامون در آن‌ها شکل پیدا کند، سر و کله‌ی اخبار جعلی و شایعات هم پیدا می‌شود. گاهی این شایعات در حد صحبت‌های کوچک در میان چند دوست است اما گاهی این اخبار جعلی می‌تواند وسعتی به اندازه‌ی یک شهر یا حتی یک کشور را دربر بگیرد؛ اتفاقی که می‌تواند باعث بروز مشکلات جدی در جوامع شود.

آنسوی اخبار جعلی: اگر چیزی بهتر از آن به نظر برسد که حقیقت داشته باشد، بررسی را آغاز کنید. دریابید که چگونه یک ویدیو می‌تواند از مقدار اندکی حقیقت برای ایجاد داستانی دروغین استفاده کند. خوشبختانه منابع فراوانی برای آگاهی ما و کمک به مبارزه با اخبار جعلی وجود دارد. شاید ساده‌ترین آن بررسی اولیه‌ی خبر از منابع رسمی و یا وب سایت‌های طراحی شده برای این موضوع باشد.

همچنین برخی از خدمات رایگان بسیار خوبی در سطح جهانی وجود دارد واقعاً سودمند هستند مانند First Draft که روزانه مسائل بزرگی پیرامون داستان‌ها و رویه‌های اخبار جعلی را ارسال می‌کند. این امر به خصوص از زمان بیماری همه‌گیر و «اینفودمی» (شیوع اطلاعات دروغ) بعدی آن سودمند است. نقش ما به عنوان خبرنگار، در رابطه با سواد رسانه‌ای کاملاً با مأموریت ما جهت «اطلاع رسانی و آموزش» سازگاری دارد و این هدفی است که کم‌اهمیت‌تر از سایر اهداف خبرنگاری نیست. حتی اگر به عنوان خبرنگار هم فعالیت ندارید بازهم فعالیت در راستای یوآر رسانه می‌تواند به عنوان یک وظیفه‌ی شهروندی مهم تلقی شود. هنگامی که یک حساب اینستاگرام می‌تواند بیشتر از سایت‌های خبری رسمی مورد روجع و دارای نفوذ باشد، بر ما واجب است که به آنجا برویم و جهت کمک به مردم تلاش کنیم تا در آب‌های متلاطمی از اطلاعات که در حال حاضر در آن هستیم، حرکت کنند.

ارتقاء سواد رسانه‌ای: ترول‌ها می‌توانند بحث را ترسناک جلوه دهند و متوقف کنند؛ بیاموزید که چگونه بدون اینکه قربانی خشم ترول‌ها شوید، فعالانه کنش‌گری کنید. ارتقاء سواد رسانه‌ای برای مخاطبان کم‌برخورداری که رسانه‌ی شما در آن کمتر معروف یا مورد اعتماد است، بسیار مهم باشد. این کار نه تنها هدف والایی را دنبال می‌کند و ارزش‌هایی همچون حقیقت را گسترش می‌دهد بلکه می‌تواند پیوند قوی‌تری میان شما و مخاطبان در روزنامه‌نگاری ایجاد کند. به اشتراک گذاشتن نکاتی پیرامون اجتناب از اطلاعات دروغ به صورت آنلاین می‌تواند بسیار سخت باشد. احتمالاً همه‌ی ما تجربه کرده‌ایم که ارسال پیوند (لینک) منبع یک خبر جعلی در گروه‌های مختلف خانوادگی و دوستی و توضیح مسئله چقدر می‌تواند سخت و طاقت‌فرسا باشد. ممکن است یک دیدار خانوادگی به خاطر بحث بر سر خوب بودن یا نبودن استفاده از یک وسیله‌ی جدید و بحث‌برانگیز به چالش و در نهایت جدال کشیده شود. به همین دلیل بسیار خوب است که توضیح دهنده‌های ویدیویی دیجیتالی کوتاهی پیرامون سواد رسانه‌ای داشته باشیم که بتوانیم آن‌ها را به صورت آنلاین به اشتراک بگذاریم. این مدل ویدئوها بسیار کوتاه هستند و به صورت مختصر با دام‌های بالقوه‌ی رسانه‌های اجتماعی برخورد می‌کنند. تولید و انتشار چنین تولیداتی می‌تواند مردم را با تفکر انتقادی آشنا کند تا آنچه را که در ذهن خودشان درست تصور می‌کنند، زیر سؤال ببرند. گسترش تفکر انتقادی می‌تواند بسیاری از مشکلات پیرامون اخبار جعلی را حل کند. به قول معروف "به یک نفر ماهیگیری یاد بده تا یک عمر سیرش کنی."

آینده اخبار جعلی: چگونه چیزی را پیش از اشتراک گذاری تأیید می‌کنید؟ نحوه شناسایی و توقف اخبار جعلی را بیابید. هنگامی که صحبت از نحوه‌ی پیشرفت این موضوع در چند سال آینده می‌شود، سخت است که با قطعیت سخن گفت. بسیاری از منتقدان بر این باورند که اخبار جعلی و اطلاعات دروغ با پیشرفت زمان و هرچه بیشتر جا باز کردن رسانه‌های اجتماعی در میان مردم، بدتر خواهند شد. حتی این خطر وجود دارد که ارائه‌دهندگان اخبار معتبر و قابل اعتماد همچنان سهم و ارتباط خود را در بازار اطلاعات از دست بدهند؛ زیرا مخربان بر اساس سیاست‌های قطبی و همه‌گیری، دنبال کنندگان خود را ایجاد می‌کنند. درحالی که باید از دیدگاه اخبار متنوع و پرشور و مشارکت در تولید اخبار و اطلاعات استقبال کرد، این نگرانی وجود دارد که شاهد تفرقه و اغتشاش بیشتری باشیم. برخی افراد هم معتقدند که در طول زمان افراد کمتر مستعد پذیرش اخبار جعلی می‌شوند و نسبت به حيله‌ها و شیوه‌های به کار رفته جهت شیوع این داستان‌ها ادراک بیشتری خواهند داشت. این امیدواری وجود دارد که نسل‌های جوان‌تر، توانایی بیشتری در مشاهده عنوان و زیرسؤال بردن مسائل داشته باشند. البته این امر بدین معنی است که شغل روزنامه‌نگاری حتی سخت‌تر هم خواهد شد چون اعتماد عمومی باید مجدد به دست آید و باز تولید شود. اگر یک چیز را باید در میان مردم درونی کرد آن این است که رسانه‌های اجتماعی میدان مین پیچیده‌ای محسوب می‌شود که باید با دقت و تفکر آن را هدایت کرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ:

- امیدیان؛(1391). راهکارهای مقابله با خبر جعلی برای معاونت سیاسی سازمان صداوسیما جمهوری 1398 آزادی،
- سعیدی،(1397)، «خبر جعلی» و «شایعه» از منظر تفاوت " 1398 آزادی، محمدحسین؛ محمدحسین ساعی، هادی البرزی دعوتی. فصلنامه "اسناد علمی، کارشناسان و نظریه پردازان ژورنالیسم، خبر و علوم ارتباطاتو رسانه .تهران: ابرار معاصر تهران.
- محمدحسین ساعی(1398)؛ راهکارهای مقابله با اخبار جعلی در سازمانهای اجتماعی سازی اطلاعات در رسانه حباب فیلتر و شخصی " (1398 گو. (آزادی، محمدحسین و سعیدی؛ 2 /دوم / شماره / سال سی
- محمدحسین شریفی،(1395)؛ پایان نامه کارشناسی ارشد. تهران: دانشگاه صداوسیما جمهوری اسلامی ایران.اسالمی ایران.
- Deception detection and rumor debunking for social media. In The SAGE Handbook of discussion" Education and Human Development Master's Theses. https://digitalcommons.brockport.edu/ehd_
- Fake News 101: The New Civics Course in US Schools. Washington Times.
- <https://www.kaspersky.com/resource-center/preemptive-safety/how-to-identify-fake-news>
- <https://www.searchenginejournal.com/fake-news-vs-real-news/459719/#close>
- <https://www.weforum.org/agenda/2022/08/how-to-spot-fake-news-on-your-social-networks/>
- Information Manipulation (A challenge for Information Processing & Management, 57(2): 102025. International Communication.
- International Media. Master Thesis in Media and Communication Science with Specialization in
- Journal of Management Information Systems, 36 (3): 931 - 968.
- Kim, A., Moravec, P. L., & Dennis, A. R. 2019. "Combating fake news on social media with source ratings: the
- Kollanyi, B., Howard, P. N., & Woolley, S. C. 2016. "Bots and automation over Twitter during the US
- Larkin, J. 2017. Ignorance Isn't Strength:
- Last Night in Sweden: Subtitle: A Critical Discourse Analysis of Sweden in
- Leese, M. 2014. "The new profiling: Algorithms, black boxes, and the failure of anti_discriminatory

- Lewandowsky, S. 2011. “popular consensus: Climate change is set to continue”.McGonagle, T. 2017. “Fake news False fears or real concerns?”Mesoamerican writing systems: Propaganda, myth, and history in four ancient Netherlands Quarterly of Human Rights,
- Oreskes, N. 2004. “The scientific consensus on climate change”our democracies). Ministry for Europe and Foreign Affairs.
- Prier, J. 2017. “Commanding the trend: Social media as information warfare”.
- Science of Coercion: Communication Research and Psychological Warfare,
- The filter bubble: What the Internet is hiding from you. Penguin UK.
- The Global Gender Gap Report 2013. World Economic Forum.
- The Need for Secondary Education to Address Fake News.
- The platform society: Public values in a connective world.
- Torres, R., Gerhart, N., & Negahban, A. 2018. “Combating fake news: An investigation of information
- Van Dijck, J., Poell, T., & DE Waal, M. 2018.
- verification behaviors on social networking sites”. In Proceedings of the 51st Hawaii International
- Vilmer, J. B. J., Escorcía, A., Guillaume, M., & Herrera, J. 2018.
- WEF, F. E. M. 2013.
- Zhang, X., & Ghorbani, A. A. 2020. “n overview of online fake news: Characterization, detection, and

